

VERENIGING VOOR VRIJ EN VERANTWOORD VAREN OP DE WADDEN

KRONIEK 25 JAAR WADVAARDERS

Door eigen ogen gezien

**“WAT EEN CLUB ONTSTELLEND AARDIGE, LUDIEKE,
SYMPATHIEKE, TOEGEWIJDE POSITIVO’S”.**
(GERD BEUNK)

Aan deze kroniek werkten mee:

Sieb Kemme	Mede-oprichter in 1990 en Voorzitter/Secretaris van 1990 tot 1991
Karel Helder	Bestuurslid van 1991 tot 1994, Voorzitter van 1994 tot 1997, Bestuurslid van 2007 tot 2011
Menno Buiskool	Bestuurslid van 1990 tot 2000
Marjan Vroom	Bestuurslid van 1997 tot 1999
Gerd Beunk	Bestuurslid van 2000 tot 2009
Eilard Jacobs	Bestuurslid van 2000 tot 2007 en Voorzitter van 2001 tot 2002
Maarten Snel	Voorzitter van 2002 tot 2009
Hans Detmers	Bestuurslid van 2004 tot 2008
Paul Raasveld	Lid van de redactiecommissie sinds 2012

Colofon

Deze kroniek is een uitgave van de Vereniging Wadvaarders ter gelegenheid van haar 25-jarig bestaan in januari 2015 op initiatief van de Lustrumcommissie: Jaap Klanderman (tevens Bestuurslid), Jaap Bosch, Fokko Jan Udemä en Nynke Bout. Samenstelling, tekst en redactie: Maarten Snel (externe kroniek) en Nynke Bout (interne kroniek). Eindredactie: Nynke Bout. Vormgeving: Wiep van der Meulen. Druk: Flyerprint Joure. Foto's: Ciska van Geer pagina 5, 7, 10, 14, 15, 16, 17 en 22. Overige foto's: Evert-Jan de Kluizenaar, Rik Homan, Menno Buiskool, Robbert van der Eijk. Zwartwit-tekeningen: archief Berichten (tekenaar onbekend).

25 jaar vrij en verantwoord Wadvaren: een kroniek

25 jaar geleden werd de Vereniging Wadvaarders opgericht. Een kwart eeuw, dat is wel een periode om eens te overzien. Welke tocht hebben we gemaakt, wat was de koers? Welk tij hadden we mee en welk tij tegen, welke dwarsstroom stond er? Hoe hebben we genavigeerd en waar zijn we nu? Wat hebben we bereikt en waar gaan we heen? Een kroniek van buitenaf (draai dit boekje om) en van binnenuit (lees verder).

Spiegel

Waarnemen is een kunst, misschien zelfs wel een ambacht. Wadvaarders doen dat dan ook grondig. Wat onze eigen ogen zien, checken we nog eens extra aan de hand van andere bronnen: een kaart, een getijdentabel, een waypoint. Daarmee houden we onszelf een spiegel voor, zodat we veiliger kunnen navigeren. Daarom heeft de lustrumcommissie nu ook niet alleen 'oude rotten' binnen de Vereniging gevraagd om hun beeld te schetsen. Zij heeft ook aan betrokken personen buiten de Vereniging gevraagd om hun beeld te geven. Het resultaat is deze kroniek, die vanaf twee kanten te lezen is. Begint u aan deze kant, dan ziet u de historie door de ogen van mensen binnen de Vereniging. Begint u aan de andere kant, dan leest u de geschiedenis door de ogen van betrokkenen buiten de Vereniging. Het resultaat is een kroniek in drie periodes van pakweg zeven jaar. De vierde periode van zeven jaar? Daar zitten we middenin.

Door eigen ogen gezien

De kroniek schetst vanaf deze kant een beeld van de wordingsgeschiedenis door de ogen van leden die veelal al lang bij de Vereniging betrokken zijn. Aan het woord zijn (op alfabetische volgorde): Gerd Beunk, Menno Buiskool, Hans Detmers, Karel Helder, Eilard Jacobs, Paul Raasveld, Sieb Kemme, Maarten Snel en Marjan Vroom.

protesteert met actie tegen recreatie-
Wadvaarders kraken Enger

WADVAARDERS heeft
 der toestemming
 beheer de Engels-
 zet. De vereniging
 en weken lang het
 e vogelwachtshuise
 oogvallende zandplaat
 . Met de symbolische
 otesteert de vereniging
 de beperkingen die de
 id legt op de recreatie-
 in de Waddenzee.

ders controleren of de milieu- en
 vaarregels worden gehandhaafd.
 Sinds vorig jaar wordt Engelsman-
 plaat niet meer bewaakt door
 personeel van Staatsbosbeheer.
 De actie is nu gestart omdat de
 personeel van Staatsbosbeheer
 De actie is nu gestart omdat de
 rijkssoevereiniteit besnoeit moe-
 tal belangrijke besluiten moe-
 men over de Waddenzee. V
 de week beslist de T
 Kamercommissie Zeeën o
 Planologische Kernbeslissin
 Waddenzee. Daarin word
 wat wel en niet mag op
 In juni discussieert Den
 de bemanning van vuur
 vendien speelt deze
 hoger-beroepszaak va
 vvaarders tegen de g
 schelling over het v
 anker te gaan op d
 havenkom van het e
 De Wadvaarder
 watersporters die
 genaren van vo
 dems die in h
 Waddenzee va
 ening wordt
 op het wad
 door de rij
 den dat zij
 niet aantaa
 nis hebbe
 daardoor
 creëren.
 De W
 gelden
 dan 2
 len.
 tegen
 Delle
 bep
 de
 v

Wadvaarders vinden gehoor bij kamerleden

DEN HAAG - De bezetting van de Engelsmanplaat door de vereniging de Wadvaarders heeft in politiek Den Haag weerklank gevonden. De regeringspartijen CDA en PvdA vinden dat minister Hans Alders te veel in details treedt met het stellen van regels aan de recreatievaart.

Beide partijen hebben Alders gevraagd nog eens kritisch te kijken naar de passage in de Planologische Kernbeslissing Waddenzee over een verbod voor het droogvalven op platen. Volgens het CDA schiet die regel zijn doel voorbij. PvdA is beducht voor totale vrijheid op het Wad, maar dringt er bij Alders op aan te kiezen voor zelfregulering door de scheepvaart. Pas als dat niet lukt, moet de overheid ingrijpen.

WADVAARDERS LATEN
Vij zijn de indianen van het Wad'

or Willem Altena
 NGEN - Het aan ban-
 n van droogvallen bij
 r zit de vereniging
 ers heel hoog. „Als de
 mer het droogvalver-
 steert, wordt ons
 Helder van de vier
 evenhonderd
 le vereniging die
 en verantwoord
 Wadden' ten doel

Een mooie gelegenheid om luid-
 ruchtig aan de bel te hangen,
 meent de belangenbehartigings-
 club.
 Helder: „We zullen niet lijd-
 zal kabbelen. Naast het bestaande
 diplomatieke lobbywerk voort
 we ook een ludieke actie op touw
 zetten die ongetwijfeld tot in Den
 Haag zal doorklinken. Want zo
 opvallend is de stunt wel” in Den
 kert Helder. Waaruit die dan wel
 bestaat, willen hij en zijn mede-
 actievoerders 'uit tactische over-
 wegingen' nog niet wereldkundig
 maken.
 „We vinden dat we onze keel
 eens flink moeten opzetten. Vooral
 ook, om er voor te zorgen, dat we
 niet ondersneeuwen in de dis-
 sie rond de bezetting
 torens op de
 n
 PvdA is
 n
 n

Wadvaarders uit zijn eigen club
 groeit al jaren niet meer, terwijl de
 schepen van de chartervloot
 tegenwoordig slechts incidenteel
 van zijn jongeren die 's avonds lie-
 ver in een gezellige havenplaats
 naar café of discotheek gaan.
 len, dikwijls ook in die volgorde.
 Snel varen, ergens op tijd willen
 zijn, spelen bij ons niet. Het zijn
 ook stuk voor stuk mensen die het
 Wad en zijn waarde terdege ken-
 nen. En die echt de laatste zijn om
 zonnende zeehonden te naderen
 voor een schattige foto.”
 „We zijn geen waterpiraten, we
 zien onszelf veeleer als de india-
 nen van het Wad. Met oog voor
 detail en die dingen vaak eerder
 opmerken dan de zogeheten des-
 kundigen. Als je het zou afre-
 sluit je ook een d
 over er

1990 - 1997: Pioniersfase

Onze Vereniging Wadvaarders werd opgericht in 1990, om tegenspel te bieden aan de alsmaar oprukkende natuurbeweging. Meer in het bijzonder: als verzet tegen de gebiedsafsluitingen en droogvalbeperkingen, die als willekeurig werden ervaren. Het Wad dreigde op slot te gaan voor menselijk medegebruik. Dat was in elk geval destijds de beleving van de oprichters. In deze periode zetten we ons op de kaart als actievoerders voor het vrije varen.

Sieb Kemme (links) en Karel Helder (rechts) bereiden de actie voor.

Handjeklap

Sieb Kemme, een van de oprichters: "In 1990 zijn we opgericht als reactie tegen onzinnige maatregelen die tegen het recreatieve wadvaren werden getroffen: afsluiting van zeehondengebieden, afsluiting van de Dellewal, Gemeentelijke Verordening, regeling Blauwe Balg,... Er was geen enkele redelijke aanleiding aan te voeren om deze maatregelen te treffen. Er kon op geen enkele wijze aangetoond worden dat onze aanwezigheid schadelijk zou zijn voor de natuurwaarden van de Waddenzee. Naar mijn persoonlijke idee was hier sprake van handjeklap tussen overheid en milieuroorganisaties om op een goedkope manier

beleidsmaatregelen met betrekking tot natuur en milieu te treffen." De recreatieve wadvaarders waren op dat moment nog niet georganiseerd. ANWB en Watersportverbond richtten zich vooral op het zoete water, omdat het om te kleine aantallen wadvaarders ging. Volgens Sieb Kemme was het dus gemakkelijk om deze groep te treffen met maatregelen, want die kon immers niet protesteren door met tractoren richting Den Haag te rijden. "Maar we waren minstens 10 jaar te laat. De ergste maatregel, de zonerings van het Wad, was al doorgevoerd."

Dellewal

De Wadvaarders waren vooral ook verontwaardigd omdat de maatregelen als oneigenlijk werden ervaren. Menno Buischool, lid van het eerste uur: "De echte verstoorers werden niet aangepakt: kokkelvisserij, laagvliegende vliegtuigen. De onderliggende bron van de verstoring van het ecosysteem, de industriële vervuiling, bleef buiten beeld. Het verbod om droog te vallen op de Dellewal op Terschelling had volgens ons niets met natuur te maken, maar alles met inkomsten voor Terschelling. Zoals het goede Terschellingers betaamt, vrij naar het juttersmotto: 'als er dan toch een schip moet stranden, laat dat dan op Terschelling zijn': als je dan toch op Terschelling wilt liggen, dan moet dat in de jachthaven zijn." Eilard Jacobs heeft levendige herinneringen aan de droogvales-tafette op Dellewal: "Drie dagen lagen we daar met drie schepen zonder dat er iets gebeurde. Ik toog zelfs naar het gemeentehuis van Terschelling om toeristenbelasting te gaan betalen. Dat bleek niet te kunnen: "op die plek wordt niet geheven" "

Door eigen ogen gezien

Argumenten én daden

Volgens Sieb Kemme wordt vaak het onjuiste beeld geschetst dat de Vereniging toen vooral een actiegroep was. We zochten volgens hem als Wadvaarders wel degelijk het overleg op, waarin we met argumenten de onderbouwing van het beleid probeerden te weerleggen. *“Van het begin af aan zijn we in overleg getreden met de Waddenvereniging (zelfs nog voordat onze Vereniging Wadvaarders was opgericht), gemeenten, provincies, boswachters, ANWB, Watersportverbond. De acties kwamen pas later, waarvan die van de Engelsmanplaat natuurlijk het hoogtepunt was. Maar het overleg ging ondertussen gewoon door.”* Menno Buiskool: *“Terwijl we in overleg waren, trokken we de publieke aandacht met een romantische actie: het bezetten van een onbewoond eiland. Daar wilde de pers ook wel in mee. Het leidde tot Kamervragen. Zo werden we van boze burgers opeens een soort van gesprekspartner voor ‘De beleidsmakers’.”* Sieb Kemme: *“Evenwicht tussen overleg en actie is naar mijn idee nog steeds de enige manier om politiek op de agenda te blijven en zo de ambtenaren in beweging te krijgen.”*

Karel Helder aan het roer.

Knokken

Volgens Karel Helder, bestuurslid van het eerste uur, was dit de pioniersfase van de Wadvaarders. *“Dit was de vechtersperiode waarin we keihard moesten knokken om niet van het Wad afgestuurd te worden. Dit mondde toen uiteindelijk uit in de bezetting van Engelsmanplaat. Een actie die naar mijn idee de Wadvaarders op de kaart heeft gezet. We dachten dat we met iedereen ruzie zouden krijgen, maar het tegendeel was waar. Met deze actie hebben we heel veel vrienden gemaakt, zowel op lokaal niveau, provinciaal niveau als op landelijk niveau. Dat heeft de basis gelegd voor de opening naar een goed bestuurlijk overleg.”*

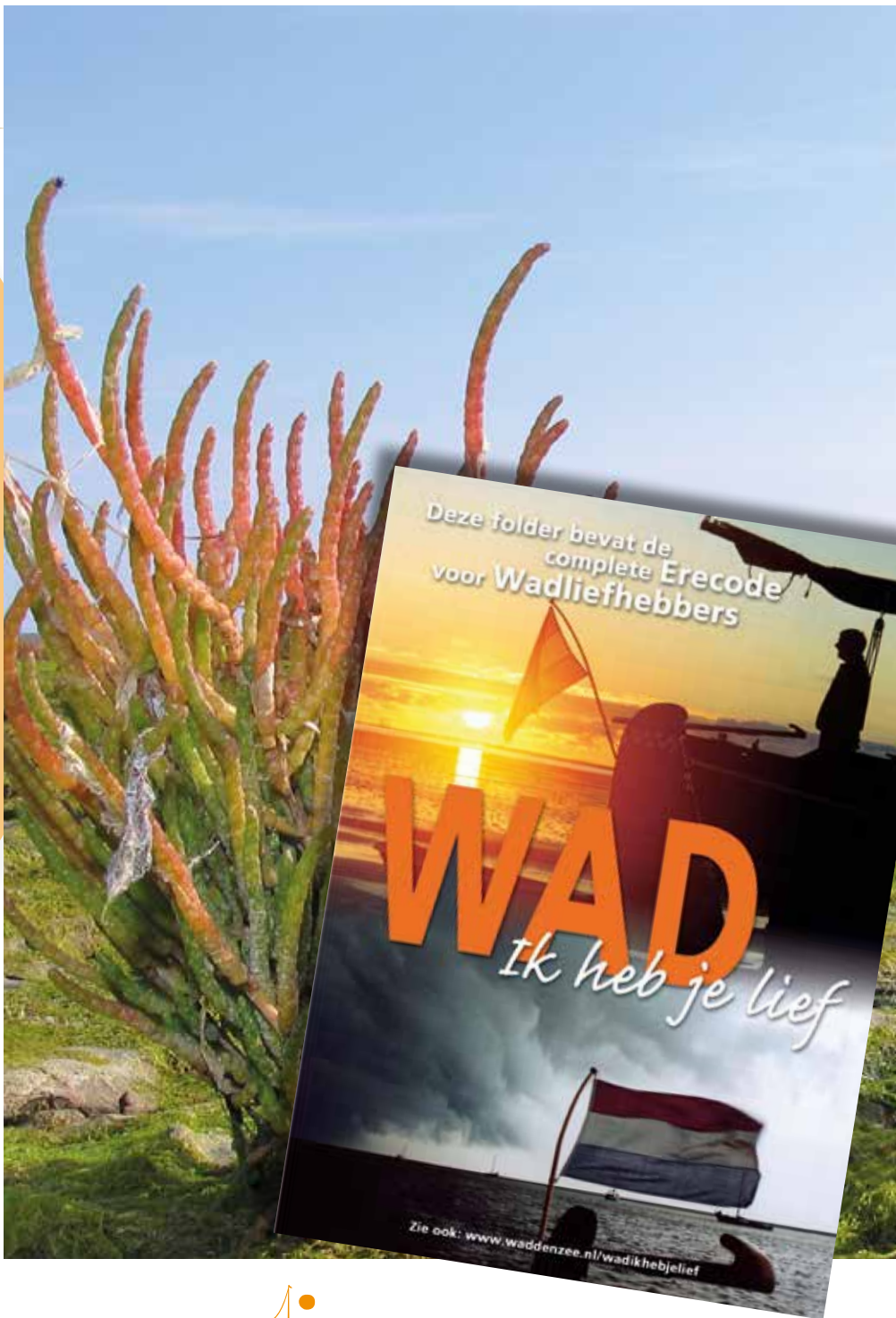
Vreemde eend

De Wadvaarders waren voor ambtenaren wel een vreemde eend in de bijt. Menno Buiskool: *“Ze kenden de natuurbeschermers, in dit geval de Waddenvereniging. Ze kenden het Watersportverbond en de ANWB en de mensen die hun brood verdienden op het Wad (vissers) en de gasjongens. Maar de meesten wisten niets van de invloed van recreatie op het Wad. Dat gold zowel voor de natuurclubs als voor de watersporters.”*

‘En de natuur?’

Volgens Maarten Snel stonden natuurorganisaties en recreanten in deze periode nog lijnrecht tegenover elkaar. *“‘Recreatie hoort niet thuis in dit natuurgebied’ was in het kort de stellingname van Waddenvereniging, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en overheden (met name LNV). En als er al recreatie mogelijk zou zijn, dan op een zeer beperkt gebied, binnen strenge grenzen. Droogvallen alleen binnen 200 meter van een bebakende geul was daar het duidelijkste voorbeeld van.”* Toch waren niet alle wadvaarders meteen gecharmeerd van de Vereniging Wadvaarders. Marjan Vroom, inmiddels alweer bijna twintig jaar lid, had zo haar bedenkingen: *“Begin negentiger jaren voelde ik me nog zozeer een natuurbeschermster, dat ik de acties van de Wadvaarders wantrouwde: het ging immers slecht met de Waddenzee, zagen de Wadvaarders het belang van de natuur wel?”* ■

1997-2004: Op weg naar de Erecode

In deze tweede fase ging de Vereniging zich meer richten op de bijzondere kwaliteiten van het gebied: de natuur, de vogels, de zeehonden en al dat kleine grut in de bodem. We haalden vogelwachters, terreinbeheerders en beleids mensen van natuurorganisaties en van de overheid naar de jaarvergaderingen om ook hun geluid onder de aandacht van onze leden te brengen. Gaandeweg namen bij onze leden het begrip en de kennis van de bijzondere waarde van “ons vaargebied” toe, en daarmee de wil om te weten hoe je ‘verantwoord’ kunt varen.

Voorzitter Maarten Snel in overleg.

Meer overleg

Wat hielp, was dat in deze fase binnen de natuurbeweging mensen anders gingen kijken. Menno Buiskool: *“De natuur-jongens en meisjes dachten dat samenwerken met de zachte recreatie toch handiger was dan er tegenin gaan.”* Volgens Karel Helder kenmerkt deze fase zich daarom als de ‘bestuur-fase’. Een fase waarin wordt overlegd, en we minder of geen actie voeren. Volgens Paul Raasveld kenmerkt dit ‘polderoverleg’ zich door serieuze inbreng en compromisbereidheid. Dit wordt de hoofdstroom in de opstelling van de Wadvaarders. Terecht, volgens Karel Helder. *“Een actie moet een zaak dienen en niet op zichzelf staan. Je zou kunnen stellen dat het bestuurlijk*

overleg zijn vruchten heeft afgeworpen: er was geen aanleiding om te protesteren.” Volgens Maarten Snel was het in deze periode nog relatief gemakkelijk om zaken te regelen buiten de officiële kanalen om, om invloed te hebben op de formele besluitvorming. *“In deze periode krijgen we bijvoorbeeld de kans om al vroeg te overleggen over een voorgenomen afsluiting tot artikel 20-gebied (destijds was dat nog art 17)”*, memoreert Maarten Snel. *“Daarmee wordt de kwaliteit en de acceptatie van de maatregelen meestal vele malen groter. Zowel bij LNV als bij de natuurorganisaties was er tijd beschikbaar om tijdig met ons te overleggen over zaken die wij of zij van belang achtten.”* Dat overleg inderdaad resultaten oplevert, blijkt uit het voorbeeld dat Eilard Jacobs aanhaalt: *“Siem Jansen, gedeputeerde van Friesland, zei tegen ons dat een gedragscode voor Wadvaren best strakke handhaving van regels kon vervangen.”* Een opmerking die verstrekkende gevolgen zou hebben.

Prikkenactie - een plaagstootje

In deze periode verandert ook langzamerhand het denken van gebiedsbeheerders. De 200-meter-regel, die aangaf dat een wadvaarder niet verder dan 200 meter buiten de geul mocht droogvallen, was lastig te handhaven. Daarom gold er een excessenregeling, maar het was niet duidelijk wat een ‘exces’ was. Menno Buiskool: *“In die jaren hielden we de ‘Prikkenactie”, waarin we een extra geultje beprikten op het Wierumerwad naar het noorden. Een extra geultje betekende natuurlijk meer ruimte om legaal droog te vallen, gezien de 200 meter-regeling. De officiële reactie was dat we een boete riskeerden van ongeveer 25.000 gulden en dat Rijkswaterstaat de prikken ging verwijderen. Een beetje voor de Bühne, gaf*

het regionale opperhoofd van Betonning toe. Het ministerie in Den Haag moest tevreden gehouden worden. Voor de vorm verwijderde Rijkswaterstaat de eerste drie prikken. Ik denk dat de mannen op de betonningsboot het wel een leuke actie vonden." Vele jaren later is het grootste deel van het geultje officieel betond: waar nu het Smeriggat loopt. In feite zagen de Wadvaarders de ligging van die geul zich toen al aftekenen.

VIP-varen

Rond de eeuwwisseling was er volgens Maarten Snel bij de leiding van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten een kentering te zien: er werd gesproken over 'gastheerschap' op de terreinen die deze organisaties in bezit of beheer hebben. Maarten Snel: "De leiding van de natuurorganisaties was dus wel bereid om mee te denken in de richting van gastheerschap; maar de veldmensen absoluut niet. Enkele VIP-vaardagen met beleids- en veldmensen hebben wij er destijds aan gewijd om aan de medewerkers van deze organisaties te laten zien en met hen te bespreken waar wij het over wilden hebben: verantwoord recreëren op het Wad." Enkele jaren later werd de Erecode ondertekend, op de Aphrodite in de Zuiderhaven van Harlingen. Een formele vastlegging van een succesvol initiatief van de Wadvaarders. De Erecode was bedoeld om de gewraakte 200-meter-regel overbodig te maken. Om de Erecode ook daadwerkelijk tot een succes te maken, was het belangrijk om een beter contact op te bouwen met beheerders en handhavers. Hans Detmers, die in deze periode tot het bestuur toetrad, weet nog goed hoe dat ging. "Het werd een lobbyproces met een zoektocht naar de juiste contactpersonen die de verstarde relaties weer konden openbreken. Via toevallige contacten kwamen we binnen in de tot dan toe gesloten Staatsbosbeheer-organisatie." Hans Detmers ervoer dat standpunten kunnen gaan schuiven als er informatie uitgewisseld kan worden, zoals tijdens het zogenaamde VIP-varen gebeurde. "Dit was een regelrechte succesformule. Varen en droogvallen met mensen die vaak nog nooit echt op het Wad hadden gevaren, maar er wel, achter de vergadertafel, belangrijke beslissingen over namen of voorbereidden." Vrijwel iedereen die meegevaren had, voelde zich daarna volgens Detmers nauwer betrokken bij het wadvaren.

Natuurorganisaties als medestanders

Door het initiatief van de Erecode, meer inzet op overleg en het VIP-varen zetten de Wadvaarders zich bij overheden en natuurorganisaties steeds meer op de kaart als recreanten die de waddennatuur kennen, liefhebben en er verantwoordelijkheid voor willen nemen. Volgens Maarten Snel leidde dat ertoe dat natuurorganisaties in deze periode langzaam maar zeker veranderden van notoire tegenstanders in voorzichtige medestanders. Maarten Snel: "De Waddenvereniging is daarbij lang de club met twee gezichten geweest. Wellicht te verklaren vanuit de wens van de leiding enerzijds en de druk van de achterban anderzijds; maar voor ons vaak onaangenaam verrassend."

Informatievoorziening

Als gevolg van de verantwoordelijkheid die we als Vereniging Wadvaarders zeiden te willen nemen voor het vrije varen in de natuur, pakten we de informatievoorziening naar de gemiddelde watersporter grondiger aan. Hans Detmers: "We maakten, onder professionele begeleiding!, een informatiefolder waarin de Erecode werd vermeld en de Vereniging zich duidelijk presenteerde. Een folder die jarenlang onder andere via waddenjachtavens zijn weg naar het varende publiek vond." ■

Column van Hans Vandersmissen

Machiavelli of Chamberlain?

Uit: Weekblad Schuttevaer 7 februari 2004, pagina 6

Wadvaarder van het eerste uur wijlen Hans Vandersmissen wijdde de volgende gedachten aan de Erecode op de Jaarvergadering:

"(...) na een warmloopochtend met toespraken en samenzang ging het vooral over die 'erecode': een soort padvinderseed voor Wadvaarders, waarin zij beloven zich zó te gedragen dat het meest verzenuwde wadpietje en de verschrikkelijkst neurotische zeehond er geen aanstoot aan kunnen nemen. Akela, akela, wij verstoren zelfs geen kokkel. De erecode is het resultaat van verwoede pogingen om de knettergekke '200-meter droogvalregeling' van het ministerie van LNV de deur uit te werken.

Deze volstrekt willekeurige maatregel, waarmee droogvalactiviteiten werden geconcentreerd op de voor het overige Wadleven meest aantrekkelijke plaatsen, kwam rond 1990 plotsklaps uit de hoed. Enige ratio ontbrak; bovendien zijn dicht bij de geul de banken het steilste, het getij het sterkst, dus droogvallen het gevaarlijkst. Door plechtig, met de hand op het hart, te beloven nooit iets stouts te doen op het Wad, mooie kleurenfoliertjes te laten drukken die beschrijven wat stout is en die op grote schaal uit te delen, hebben de watersportorganisaties rond het Wad LNV overtuigd: bij wijze van proef is de 200-meter regeling opgeschort en wordt gekeken of de erecode werkt, dus of recreatievaart geen last berokkent.

Het is met name aan Wadvaardersvoorzitter Maarten Snel te danken dat dit convenant en een groeiende goodwill bij LNV er zijn gekomen. Chapeau. Maar de inkt van het convenant was nog niet droog, of op bijvoorbeeld de Boschplaat gebeurde iets merkwaardigs: voorheen hadden we nooit iets gehoord van overlast aldaar - al moest je door het (over de wal aangevoerd) toeristenafval baggeren om bij de Kaap te komen, waar het horen en zien je op mooie zomeravonden soms vergaat van brommers en gettoblaster. Volgens de laatste twee jaarverslagen van Staatsbosbeheer zou globaal een derde van de droogvallers ineens overlast bezorgen. Nader onderzoek leert dat die overlast hoofdzakelijk bestond uit het loslopen van honden. Niet dat die honden overlast bezorgden, maar ze liepen los en dat gold als overlast, want het mag niet volgens artikel 16 van de Natuurbeschermingswet.

Met dit soort rapportage lijkt Staatsbosbeheer de proef niet echt een kans te willen geven. Langs diverse wegen hebben mij berichten bereikt dat men er inderdaad op uit is de proef te laten mislukken; dus reken op veel jaarverslagen vol er met de haren bijgesleepte 'overlast'. Wie aan dit epos ontstijgt als Machiavelli en wie als Chamberlain, zal de tijd leren; Rataplan (op filosofische gronden los, want een beest hoort niet vast) en ik vrezden de Quislings. Het zou fijn zijn als de overheid er ook een erecode op nahield. In één woord: integriteit."

2004-2011: Wadvaarder 'verdient' een plek in de natuur

De proef met de Erecode is in de jaren 2003 tot 2007 nog in volle gang, als de Vereniging Wadvaarders zich al weer voorbereidt op wat er daarna moet gebeuren. De eerste resultaten uit de monitoring rond de proef met de Erecode zijn bemoedigend: het blijkt te kloppen, dat recreanten niet zo erg verstoring zijn als door anderen wel eens gedacht werd. Dan zal het droogvallen volgens de Erecode wel vlot tot stand beleid worden, zo dachten wij. Eenvoudig is dat nooit geweest, maar achteraf is te constateren dat de Erecode vanaf dat moment in allerlei officiële documenten wordt vastgelegd als "staand beleid".

Indekken

Dat we het als Wadvaarders soms als een moeizame worsteling ervaren om wat toch zo eenvoudig en zo evident is in beleid vastgelegd te krijgen, blijkt uit de verzuchting van Maarten Snel: *"Nu is het de periode van zaken formeel vastleggen in documenten, met alle geneuzel over de laatste punten en komma's tot gevolg. En dan moet juridische zaken er op het laatste moment ook nog even een plasje over doen..."* Gebrek aan menskracht, werkdruk, tijdgebrek en (vooral) een "andere" deskundigheid van het Wad zijn waarschijnlijk belangrijke verklarende factoren. Maar voor ons leidt dit volgens Snel tot een aanzienlijke verslechtering in het overleg met deze organisaties. Maarten Snel: *"Je kunnen verantwoord en ervoor zorgen ingedekt zijn lijkt belangrijker dan de inhoudelijke betekenis van waar je als ambtenaar of medewerker op dat moment mee bezig bent (of zou moeten zijn). Dit geldt overigens vooral binnen overheidsorganisaties; en lang niet alleen op en rond het Wad."*

Tango

Paul Raasveld, actief lid, constateert dat het resultaat, hoe moeizaam bevochten ook, er toch mag zijn: *"Beleidsmatig heeft de mens weer een plekje gekregen als onderdeel van de natuur. Natuurorganisaties zagen het subsidie-infuus smaller worden en hebben daardoor hun hardcore-positie wat verlaten ten gunste van de mens. Ook de veranderende tijdgeest, van polarisatie in de vorige eeuw, naar meer overleg en "polderen" nu, heeft het waddenbeleid wat minder scherp gemaakt."* Volgens Menno Buis-kool blijven de Wadvaarders altijd een beetje de tango dansen met de beheerders en de politiek. *"Het blijft geven en nemen, maar uiteindelijk is er nu een goede situatie ontstaan. Wij willen van het Wad en de natuur kunnen genieten op onze manier, zonder deze te beschadigen, en de overheid heeft een regeling waarvan zij kunnen zeggen dat het goed gebiedsbeheer is."* ■

2011 – heden: ogen en oren op het Wad

Het Convenant Vaarrecreatie Waddenzee liep in 2012 af en is voortgezet in het Actieplan Vaarrecreatie Waddenzee. Ook in andere overheidsdocumenten zoals Natura 2000 en in de Kaderrichtlijn Water heeft onze vorm van recreëren op het Wad een stevige plaats gekregen. Daaraan ligt een taai proces van vergaderen, teksten bestuderen, beoordelen, aanpassen en dan nog meer vergaderen ten grondslag. Niet altijd leuk, zeker niet spectaculair.

Natuurorganisaties als pleitbezorgers

De laatste jaren is de Waddenvereniging volgens Maarten Snel de eerste club onder de natuurorganisaties geworden om een constructief overleg mee te kunnen voeren. Snel: *“De andere blijven daar wat bij achter, zijn behoudender, steller zo je wilt. In het interview met Arjan Berkhuisen in onze Berichten tekent Paul Raasveld uit zijn mond op: “Waarom zouden Wadvaarders en Waddenvereniging niet samengaan?” Dit was tot voor kort een ondenkbare gedachte.”* Dat het tij ook bij andere natuurorganisaties gekenterd is, blijkt uit de Waterkampioen van begin november 2014. Maarten Snel rapporteert verrast: *“En dan staat daar ineens, zonder dat wij er om gevraagd hebben,*

een interview met Jan Ellens van Staatsbosbeheer (destijds –eufemistisch gezegd- niet de meest toeschietelijke onder de “veldwachters”). Hij bemant de vogelwachterspost op de Boschplaat van Terschelling en wordt geïnterviewd. Eerst een mooie sfeerbeschrijving. En dan zegt hij het volgende: “Wij tellen vogelsoorten en zeehonden en geven uitleg aan bezoekers die hier over land of met hun boot komen. De watersporters die droogvallen met hun schip zijn vaak echte natuurliefhebbers. Het is hier letterlijk en figuurlijk een verademing voor hen. Ze houden goed rekening met de rust die vogels en zeehonden nodig hebben.””

Praktische kennis

Tegenstander van nu lijkt vooral het ministerie te zijn (van Landbouw, Natuur en Visserij, inmiddels gefuseerd en omgedoopt in Economische Zaken). Maarten Snel: *“Het gaat niet alleen om de naamsverandering, maar eerder om de personele bezetting van dat ministerie. Vroeger hadden wij te maken met*

ambtenaren met wie je het hartgrondig eens of oneens kon zijn. Beide kwam voor, maar altijd gebaseerd op kennis van zaken, kennis van het gebied. En dan niet van een weekje zellen met een vriend (bijvoorbeeld vanuit de uithoek Delfzijl), maar regelmatig aanwezig zijn in het gebied (als wadloopgids). De huidige bezetting ontbeert die kennis en die nabijheid; dan ga je als ambtenaar met te-weinig-tijd als vanzelf op technische, procedurele en juridische aspecten hameren. Dit laatste overigens versterkt door de tijdgeest. Geen wonder dat wij het beter kunnen vinden met de bemanning van de Waddenunit-boten; die weten waar het over gaat. En we hoeven het niet altijd met elkaar eens te zijn, maar we baseren ons dan op praktische kennis.”

Waarneming

Situatie waarnemingsblok	Nr	Soort	Aantal	Foera	Schepen	Droog	Varend	Anker
Datum	90	Fuut			Jachten			
Begintijd	720	Aalscholver			Voormalig bedrijfsvaartuig prive			
Eindtijd	1680	Rotgans			Bruine vloot schip			
Telgebied	1670	Brandgans			Rondvaartschepen			
Eigen telgebied	1730	Bergeend			Vissereschepen			
Coördinate waarnemingspunt	2060	Eidereend			Schepen overheden			
☒ dd.dddd	2130	Zwarte zeeëend			Overige (beroeps-) schepen			
☐ dd.mm.mmm	2210	Middelste zaagbek			Veerboten			
☐ dd mm ss	3200	Slechtvaik			Snelvarende schepen (watertaxi's, RIBS, KNRM)			
Breedtegraad N	4500	Scholekster						

Waarnemen

Volgens Gerd Beunk, actief lid sinds het eerste uur, zijn we als Wadvaarders zeer succesvol geweest en moeten we onze overleg- en invloedposities (nog beter) zien te handhaven. Volgens hem is een goed gereedschap daartoe het ‘waarnemen’: ogen en oren op het Wad zijn, registreren wat er gebeurt en dat rapporteren. Gerd Beunk over dit monitoren: *“Niemand doet ons, Wadvaarders, dat na. Zeehonden tellen, vogels spotten die in Frankrijk toch worden opgegeten, anders wel in Spanje, heeft niet zoveel zin. Maar goed kijken hoe het hier gaat, in ons eigen Werelderfgoed, op specifieke plekken waar zowat niemand*

anders komt: dat is onze ‘core bizz’. Daarin zijn we uniek, zegt zelfs Rijkswaterstaat en anderen die er verstand van hebben. En wij, Wadvaarders, combineren dat ook nog met genieten van die magistrale natuur.” Marjan Vroom, die het monitoren als actief lid coördineert, was in het begin sceptisch over het monitoren door de Wadvaarders. Maar nu niet meer: *“In de loop van de jaren werd de monitoring volwassen, een redelijk objectief instrument. Nu zie ik dat de natuurbescherming onze monitoring serieus neemt en dat hun eigen monitoring objectiever wordt. We groeien ook hier naar elkaar toe.”* ■

Verhaal van een waarnemer, juli 2014

"We lagen droog ongeveer ter hoogte van GvS 10, het gat van Schier. Verderop op de plaat lag een groep zeehonden, die ik al een tijdje door de verrekijker observeerde vanuit de kuip. Op een gegeven moment kwam er wat beroering in de groep.

Zeehondje

Een schokker gleed stil op het zeil, keurig tussen de tonnen, langs hun zandbank op weg naar Schier, richting veerhaven. Ik had mijn camera met telelens bij me en fotografeerde hoe de zeehonden te water gingen. Eén zeehondje bleef liggen. In de afgelopen uren hadden we al gezien dat er iets was met dat zeehondje. Het was uitgeput of ziek, het bleef daar maar liggen.

Vol gas

De schokker was al uit zicht, toen er ineens met veel lawaai een rubberboot arriveerde. Ik geloofde mijn ogen niet. De opvarenden trokken de rubberboot op de bank, vlak naast de zeehond, die daar nu nog alleen lag. Ze liepen vlak om het zeehondje heen en fotografeerden elkaar daarbij. Daarna scheurden ze vol gas weg. Ik was zo verbijsterd, dat ik de kustwacht heb gebeld. Ik heb mijn exacte positie via waypoint, het registratienummer van de rubberboot en foto's van de gebeurtenis doorgegeven.

Proces verbaal

Al snel werd ik gebeld door de waterpolitie van Lauwersoog. Of ik bij hen langs kon varen, want ze hadden zelf geen boot ter beschikking. We moesten toch die kant op, dus in de dagen daarna meldden we ons en werd er proces-verbaal opgemaakt. We gaven opnieuw alle exacte gegevens en foto's. Toen de politieagenten me een paar dagen later belden (er was iets misgegaan met de foto's in de computer), meldden ze: "we weten al wie het waren." En ze vertelden erbij: "Als we op twee van dit soort gedragingen actie ondernemen, spreekt dat zo rond in het wereldje dat dit waarschijnlijk het hele jaar niet meer voorkomt."

Gemotiveerd

Kijk, daar doe je het nou voor. Van mij hoeven ze geen bekeuring, als ze maar op de gevolgen van hun gedrag gewezen worden. Ik heb gemerkt dat de politieagenten zeer gemotiveerd waren om met mijn nauwkeurige gegevens aan de slag te gaan."

*"Dit pakte
zelfs
beter uit dan
ik hoopte. "*

plan afblies. (Voor hoelang? We blijven alert). Groot was onze voldoening, want menigeen, en niet de minsten, hadden hoofdschuddend onze pogingen afgedaan als: "trekken aan een dood paard"!

Kroonjuwelen

Volgens Maarten Snel bezitten we als Vereniging Wadvaarders drie 'kroonjuwelen' waar we trots op mogen zijn. Ten eerste de bezetting van de Engelsmanplaat in de jaren negentig, waarmee de Wadvaarders het belang van het vrije wadvaren op de kaart hebben gezet. Ten tweede de Erecode die in het begin van deze eeuw tot stand kwam, waardoor het vrije scharrelen werd toegestaan- mits we ons verantwoordelijk gedroegen in de natuur. In de tien jaar daarna bewezen we dat dat het geval is, waardoor de Erecode nu staand beleid is geworden. Het derde aspect dat hij noemt is het 'ogen en oren' zijn, het monitoren. De Wadvaarders kunnen dat als geen ander, vanwege hun kennis van (de natuur van) het Wad. Maarten Snel noemt ook nog een ander aspect om trots op te zijn: "vrijwel elk jaar is er een grote opkomst naar de Wadvaardersdag, op de laatste zaterdag van januari. Welke Vereniging kan zeggen dat er jaarlijks zo'n 10% van de leden naar de jaarlijkse ledenvergadering komt?"

Scherp houden

Er zijn tijden geweest dat op deze jaarvergaderingen harde noten gekraakt werden. Er werd zelfs met statuten gezwaaid en er klonk wel eens een zucht door de zaal bij wéér een interruptie. De sfeer leed er onder en dus is het goed dat we in rustiger vaarwater gekomen zijn. Maar het moet volgens Eilard Jacobs niet té rustig worden. "Flink wat interactie met de leden houdt de boel scherp. Inmiddels legendarisch geworden is de rondvraag. Uiteindelijk stond dan wijlen Hans Vandersmissen op en begon een monoloog met vele bijzinnen en ook nog wel een vraag of leuke informatie. Het onderwerp van het rondvraagpunt deed er minder toe, maar het was altijd weer een vrolijke noot na een middag ernstig vergaderen. En je wist: als Hans klaar is komt de borrel op tafel." ■

Bemeste vuurtorens

Zeven jaar lang stredden de Wadvaarders ervoor dat die andere 'ogen en oren van het Wad', de vuurtorenwachters oftewel de verkeersleiders op Terschelling en Schiermonnikoog, op hun post konden blijven. Als gevolg van bezuinigingen zou geavanceerde apparatuur op Terschelling deze functie over moeten nemen. Hans Detmers: "Rijkswaterstaat had het onzalige voornemen om alle vuurtorens te gaan "ontmensen" en het hele Wad te gaan monitoren vanuit een bunker op Terschelling. Zeven jaar hebben we er over gedaan voordat uiteindelijk de verantwoordelijke staatssecretaris Joop Atsma de stekker eruit trok en het

Wadvaren

Anno 1990 >>>>

Vastgelopen en geen idee waar je precies bent
 Pijpje roken in de kroeg geen probleem
 Bellen via radio Scheveningen want de rij voor de telefooncel is zo lang
 Wadvaarders willen overal droogvallen
 Waddenvereniging wil overal natuur
 Kan er niet een telefooncel bij in de jachthaven
 Lekker even onbereikbaar
 Wij willen als Wadvaarders óók ruimte

Wadvaren anno 2015

Vastgelopen want de elektronische kaart is niet up to date
 Een AED in elke jachthaven
 Wat is toch dat gepiep in de kajuit:
 "O dat zijn Whats app-jes van mijn dochter"
 Wadvaarders willen natuurbeleving bij het varen
 Waddenvereniging organiseert vaartochten voor natuurbeleving
 Mijn provider biedt ook op het Wad 4G
 De wifi ontvangst op steiger 3 is niet goed
 Wij willen als Wadvaarders óók natuur

Toegift: stelletje individualisten

Eilard Jacobs waadt met een paar trefzekere stappen door de tijd. Over het wadvaren van vóór de Wadvaarders, toen de Waddenzee nog een vlakke met aardappelen dreigde te worden, tot nu, het varen op de iPad.

Wat vooraf ging

De Waddenzee werd van potentiële landbouwgrond in de 50-er jaren geleidelijk vooral natuurgebied. De wederopbouw had geleid tot enorme milieuverontreiniging en daardoor werd ook de Waddenzee veel te zwaar belast. Eerst kwam er milieuwetgeving, maar al gauw ontstond er in de samenleving ook veel draagvlak om natuurgebieden extra te beschermen door (vermeend) verstorende recreatie tegen te gaan. Belangrijke, nog veel belastender, economische activiteiten (visserij, delfstoffenwinning) durfde men nog niet aan te pakken.

Recreatief varen op de Waddenzee stelde tot de 80-er jaren nog weinig voor maar daarna groeide dat enorm door de sterk toegenomen welvaart. Wadvaren was nu een breed uitgeoefende bezigheid geworden. Wel gingen de meeste kieljachten alleen naar Texel, Vlieland en Terschelling. Maar er waren toch flink wat schepen die over de wantijen scharelden. De wederopbouw was een tijd van samen (maar wel in je eigen zuil) de schouders eronder. De provo beweging, de antiautoritaire beweging, dolle Mina, het waren tekenen dat we meer individuele vrijheid wilden (nog wel samen trouwens). Langzaam begonnen de traditionele zuilen af te brokkelen. Het individu werd steeds belangrijker, de zuilen vielen langzaam om.

Oprichting van "de Wadvaarders" 1990

Als protestbeweging waren de Wadvaarders een laatbloeiër. Provo lag al lang achter ons en ook de kraakbeweging was over zijn hoogtepunt heen. Maar eigenlijk was het een anti-protest. Het protest was in de 70-er en 80-er jaren gericht tegen de steeds verdere aantasting van de natuur. De Wadvaarders waren eigenlijk de eerste landelijk georganiseerde tegenkracht tegen die natuurbeleving, alleen... die wereld was aan het veranderen!

De wereld om ons heen in 90-er jaren

Toen de Wadvaarders werden opgericht stonden we aan de vooravond van een revolutie die nog steeds bezig is. De revolutie van de individuele vrijheid. De welvaart nam zodanig toe dat veel

mensen echt financiële ruimte kregen om te doen waar ze zin in hadden (althans een deel van de tijd). Zoals een bootje kopen en gaan Wadvaren. In rap tempo kwamen er ook nieuwe mogelijkheden om de wereld om je heen beter te leren kennen en met veel mensen in contact te komen: internet en mobiele telefoon waren in 1990 nog uitzondering en 10 jaar later algemeen aanwezig!

De wereld van de 21e eeuw

Door de nieuwe media werd het plotseling mogelijk om over veel meer informatie te beschikken (zowel juiste als onjuiste). Ook informatie die tot nu toe verborgen was gebleven zoals via wikileaks. Mensen werden mede daardoor mondiger. In de vorige eeuw was er eerst uitgebreide inspraak en namen democratisch gekozen vertegenwoordigers daarna de beslissingen. In de 21e eeuw laten die democratisch gekozen bestuurders hun beslissingen meer en meer afhangen van wie het hardst roept of zelfs door de actualiteit van een tv programma de avond ervoor. De wereld om ons heen is in transitie. De aandacht daarvan is even afgeleid omdat we onze handen vol hebben aan een economische crisis, maar straks barst het weer los.

Wadvaren in de 90-er jaren

Toen de Vereniging werd opgericht was Wadvaren echt nog een beetje pionieren. Met kompas en peilstok werden niet betonde routes toch in kaart gebracht en gedeeld via de Berichten. Een echolood was nog een beetje nieuwlicherij en waarom zou je met een marifoon de autoriteiten laten weten waar je was? Maar dat veranderde in 10 jaar tijd snel. Een mobiele telefoon was natuurlijk toch wel heel handig aan boord en een marifoon bleek steeds minder misbaar, al was het maar om de sluis op te roepen. Maar de grootste verandering was wel de GPS. Plotseling kon je door even een paar waypoints uit te wisselen elkaar deelgenoot maken van nieuw verkende routes. Ook kon je zelf routes uitstippelen op basis van de lodingen op de zeekaart. Internet werd een steeds belangrijker informatiebron, onder andere door Google Earth. ■

Wisseltrofee

De Wadvaarderswisseltrofee wordt jaarlijks door het bestuur uitgereikt op de jaarvergadering aan een of meerdere personen die zich het jaar ervoor verdienstelijk heeft/hebben gemaakt (of zou/zouden kunnen maken) voor het nastreven van de doelstelling van de Wadvaarders: 'Vrij en verantwoord varen op het wad'. De wisseltrofee was oorspronkelijk een puur stukje juthout, gevonden op het wad, dat op een voetstukje was geplaatst. Ontvanger Soltwaters bracht de trofee begin 2002 terug in een verduurzaamde staat en op een vernieuwd voetstuk. Dit resulteerde in de clauseule dat elke ontvanger zich 'verplicht' tot het verfraaien van de trofee.

De trofee is tot nu toe ontvangen door (in chronologische volgorde): Soltwaters, gedeputeerde Siem Jansen, Hennie de Boer (BBZ), Hendrik Oosterveld (LNV), Sip Wiebenga (KNRM), verkeersleiders Brandaris en Schiermonnikoog, Lenze Hofstee (Stichting WAD-voorheen 'Wilde kokkels'), Geert Meeuwissen (projectleider Convenant Vaarecreatie), Michiel Firet (SBB), Jannie Dubois (voorzitter Watersportverbond), Arjen Mintjes (directeur Maritieme Academie), Lutz Jacobi (Tweede Kamer), Bemanningen van de schepen van de Waddenunit (EZ).

... En hoe verder?

Hoe zullen de Wadvaarders zich verder ontwikkelen? Welke rol dichtten zij zichzelf toe? En welke rol zien de partijen in hun omgeving voor hen weggelegd? De geïnterviewden van 'binnen' en van 'buiten' komen verrassend genoeg op ongeveer dezelfde thema's. Globaal zijn die samen te vatten in de volgende vijf punten.

1. Versterken wederzijdse belangen

De Vereniging Wadvaarders wil de samenwerking in haar coalities met andere watersportorganisaties en natuurorganisaties intensiveren, blijkt uit haar beleidsvoornemens ('Bakens') sinds 2012. Wadvaarder Maarten Snel: "De tegenstelling van destijds tussen natuur en recreatie is omgebogen tot een samen-op-gaan. En dat is naar mijn stellige overtuiging voor een groot deel te danken aan de opstelling van onze Vereniging." De Wadvaarders willen bijvoorbeeld samen met natuurorganisaties en de overheid optrekken om van de dynamische zonerings een succes te maken, om te beginnen bij de route 'onderlangs' bij de Blauwe Balg. Dit is in het belang van de recreatie én de natuur. Wadvaarder Paul Raasveld hoopt dat dit samen optrekken mag leiden tot het tegengaan van "politieke correctheid en regelzucht". "(...) Vooral de vogelvrienden werken soms als vanzelfsprekend met een begrip als "verstoring" zonder dat daar een deugdelijke definitie voor bestaat. Toppunt van politieke correctheid is de maatregel om de varende mens uit vrijwel het gehele Rottum-gebied te bannen. (...)" Kees van Es van het Programma Rijke Waddenzee ziet dat er in de relatie tussen de terreinbeheerders en recreantenorganisaties "gelukkig" al veel is verbeterd: "De deskundigheid van de mensen van de Waddenunit, maar ook het belang van de Wadvaarders, wordt nu wederzijds meer erkend. Volgens mij wordt er ook goed samengewerkt bij het dynamisch zoneren." Michiel Firet van Staatsbosbeheer (inmiddels lid van de Vereniging Wadvaarders) ziet dat ook: "De Vereniging Wadvaarders en natuurorganisaties zijn in de basisstand gekomen dat zij elkaars belangen kunnen versterken. Die samenwerking is blijvend."

2. Verbreden doelstelling

De Wadvaarders blijven in overleg met andere watersport- en natuurorganisaties voorstellen uitwerken om (voorgenomen) afsluitingen op te heffen. Ook zetten ze in op alternatieve vormen van handhaving. Wilfred Alblas (Natuurmonu-

menten) herkent bij de Wadvaarders steeds meer een brede blik als het gaat om het wel en wee op het Wad: "Snelvaren en watertaxi's rukken op. Droogvallende platen worden bedreigd door zoutwinning. De open horizon dreigt vervangen te worden door windmolens. (...) Om dat te bestrijden is een brede maatschappelijke beweging nodig van mensen met hart voor het Wad." Lenze Hofstee (stichting WAD) ziet daarom een bredere rol voor de Wadvaarders: "(...) een grote groep waddekenners en waddenliefhebbers, veelal hoog opgeleid, soms best invloedrijk. Zij zou veel kunnen bijdragen aan het versnellen van de lopende ontwikkeling naar een rijke Waddenzee, en aan het tegengaan van met name horizon-aantasting en het verlies van de lege einder" Hans Revier (Waddenvereniging): "Ik zou er voor willen pleiten dat de Wadvaarders een wat duidelijkere positie innemen in de verschillende discussies die op dit moment lopen rond de Waddenzee: over het beheer, hoe om te gaan met het Werelderfgoed, over de toekomst van de Waddenzee." Wadvaarder Paul Raasveld benadrukt dat bredere doelstellingen mogelijk zijn wanneer het aantal vierkante kilometers afsluitingen daadwerkelijk afneemt. "Anders moet de Vereniging weer terugvallen op haar kernactiviteit: tegenhouden van verdere afsluitingen en met wat krachtigere vormen van belangenbehartiging pleiten voor openstellingen."

3. Nauwere samenwerking/groter verband

Nu de trilaterale Waddenzee (het gezamenlijke Deense, Duitse en Nederlandse gebied) bestuurlijk steeds meer als een eenheid wordt gezien, versterken de Wadvaarders ook de samenwerking met hun zusterorganisaties Soltwaters (Duitsland) en Vadehavets Bådsklubber (Denemarken). In een overkoepelende trilaterale stichting komen zij op voor de coördinatie van hun gezamenlijke vaarbelangen, zoals het in stand houden en de toegankelijkheid van kleine waddenhavens. In Nederland willen de Wadvaarders

nauwer samenwerken met hun partners van natuur en recreatie: gebruik maken van elkaars netwerken, samen lobbyen, actief werken aan coalities. Van Peter Holtes (voorheen Provincie Noord-Holland en nu actief voor het Watersportverbond) mag die samenwerking nog wel wat verder gaan: *“Er schuiven soms vier of vijf mensen van verschillende organisaties aan voor een overleg. Dat kost onnodig veel energie van betrokkenen. (...) Op de lange termijn zal deze betrekkelijk kleine club opgaan in een grotere organisatie.”* Hans Revier van de Waddenvereniging ziet de laatste jaren steeds meer toenadering: *“Nu de beleving van de natuurwaarden bij de Waddenvereniging steeds meer centraal komt te staan, beginnen zich allerlei mogelijkheden af te tekenen om vruchtbaar samen te werken.”* Hij ziet een ontwikkeling bij de Wadvaarders *“Van afzetten tegen, via vreedzame co-existentie, naar mogelijke samenwerking in de toekomst”*. Wadvaarder Paul Raasveld herkent dit beeld: *“Fantastisch is dat we in principe overal kunnen droogvallen en ankeren. We zijn zelf een beetje natuurbeschermer geworden. Misschien is er over tien jaar geen aparte Wadvaardersvereniging meer nodig en zijn we onderdeel van de Waddenvereniging.”*

4. Ogen en oren/monitoring

De Wadvaarders willen zich nadrukkelijk actief bezig houden met het monitoren van het gedrag van Wadgebruikers en van de Waddennatuur. Net als de afgelopen jaren zullen zij hun leden daartoe ook de komende jaren oproepen. Hans Revier van de Waddenvereniging denkt bij vruchtbare samenwerking aan *“(...) Een mogelijke ‘Oog- en Oor-functie’ van de Wadvaarders (...)”*. Lutz Jacobi (Tweede Kamer) ziet die functie van de Wadvaarders ook: *“Bij de beleving van het Wad past, dat de Wadvaarders “de ogen en oren” van het waddenleven zijn.”* En ook Wim Schoorlemmer (LNV/EZ) ziet deze rol voor de Wadvaarders weggelegd: *“Ik zie de Wadvaarders als een steeds belangrijker wordende groep recreanten op het Wad, die zich goed bewust is van de waarden van het Wad en die ook steeds meer bijdraagt aan de bescherming van het Wad. Aangezien de Wadvaarders de meeste ogen en oren hebben op het Wad, ligt het volgens mij voor de hand om na te gaan of en hoe zij in de toekomst een sterkere rol kunnen spelen bij de monitoring van het medegebruik in de praktijk.”*

5. Kennis/voorlichting/educatie

De Wadvaarders werken al sinds 2013 mee aan voorstellen voor betere voorlichting aan Wadgebruikers. In dit kader doen zij mee aan het project ‘Gastheerschap’. Zij voorzien de Waddenhavens in Nederland en Duitsland sinds jaar en dag actief van voorlichtingsmateriaal om het “vrije en verantwoorde” varen onder de aandacht te brengen. Daarnaast houden zij keukentafelgesprekken en organiseren zij andere toerustings-, begeleidings- of cursusvormen voor het vrij en verantwoord varen op het Wad, en dragen zij dit gedachtengoed uit op watersportbeurzen. De Vereniging probeert daarmee mensen die kennis willen maken met het Wad te betrekken bij het vrije en verantwoorde wadvaren. Wadvaarder Maarten Snel: *“We zijn aan het veranderen van een belangenbehartigersclub om een plek te hebben en te houden op het Wad, naar een club die informatie verstrekt, ervaring uitdraagt en feitelijk mensen uitnodigt om ook (verantwoord natuurlijk) het Wad op te gaan. Dat was een jaar of tien geleden nog ondenkbaar.”* Sinds 2014 werkt de Vereniging Wadvaarders samen met bedrijven die vaarcursussen aanbieden. Sinds 2014 werkt de Vereniging Wadvaarders nauw samen met Nautin, dé website voor nautische informatie. De leden hebben, via een collectieve aansluiting, gratis toegang tot de gegevens. De Vereniging zet in op het geregeld gebruik van sociale media om tijdens het varen gegevens uit te kunnen wisselen. Michiel Firet (van Staatsbosbeheer) verwoordt deze ontwikkeling zo: *“De Vereniging Wadvaarders ontwikkelde zich van vechten via coöperatief naar gezaghebbend op informatie over het Wad. Het bestaansrecht van de Wadvaarders in de toekomst zit volgens mij in het verschaffen van goede informatie aan de leden om vrij en verantwoord te kunnen blijven varen. Website en Nautin zijn daarbij cruciaal.”* Ook Peter Holtes (voormalig Provincie Noord-Holland) ziet deze ontwikkeling: *“De Vereniging Wadvaarders ontwikkelt zich tot een specialist op het gebied van de vaarrecreatie op de Wadden, die door educatie zijn kennis verspreidt naar de recreant.”* Met deze ontwikkelingen verwacht de Vereniging ook aantrekkelijk te blijven voor volgende generaties. ■

